

หลักสูตรการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน
หลักสูตร สมุนไพรชุมชนเพื่อสุขภาพดี วิถีธรรมชาติ จำนวน 10 ชั่วโมง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนเป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถ และศักยภาพของคนในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก ในการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับประชาชน จากวิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน เพื่ออนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้คงไว้ โดยส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยให้ประชาชนชุมชนร่วมกันรับผิดชอบและ เห็นถึงความสำคัญในการฟื้นฟูพัฒนาสังคมและชุมชนของตนเอง

ในปัจจุบัน แนวโน้มการใส่ใจสุขภาพและการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในท้องถิ่นมีพืชสมุนไพรและพืชสวนครัว (เช่น มะกรูด ตะไคร้ ขมิ้น อัญชัน) อยู่เป็นจำนวนมาก ทว่าส่วนใหญ่ยังขาดการนำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า กลุ่มสุขภาพสตรีในชุมชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจครัวเรือน จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ทักษะในการเปลี่ยนสมุนไพรหลังบ้านให้เป็นผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้ การจัดทำหลักสูตรนี้ขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เข้าใจกระบวนการแปรรูปอย่างง่าย ลงทุนต่ำ และสามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน

หลักการของหลักสูตร

1. เน้นการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองและพัฒนาอาชีพ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพ หลักอาชีพเสริม หรือสร้างรายได้ได้อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เน้นการฝึกทักษะปฏิบัติจริง (Learning by Doing) มุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ
3. เน้นการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุน ส่งเสริมการเลือกใช้และบริหารจัดการวัตถุดิบที่หาได้ง่าย ในพื้นที่และชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน
4. เน้นการบูรณาการความรู้รอบด้าน นอกเหนือจากการแปรรูปสมุนไพรแล้ว หลักสูตรยังให้ความสำคัญกับการคิดต้นทุน - กำไร การเข้าใจคุณค่าของสมุนไพร และการขยายโอกาสทางการตลาดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสรรพคุณและการแปรรูปสมุนไพรในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำน้ำมันนวดสมุนไพร,ยาหม่อง-ยาต้มสมุนไพร,สเปรย์พ่นปากสมุนไพร, สครับ-สบู่สมุนไพร ,ชาสมุนไพร
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคำนวณต้นทุน-กำไร และเข้าใจช่องทางการตลาดในชุมชน

เป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา จำนวน 10 ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี 4 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์สมุนไพร	อธิบายความสำคัญและทิศทางตลาด ของผลิตภัณฑ์ สมุนไพรได้	ความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจและทิศทางตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร	วิทยากรอธิบายและบรรยาย เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจการสร้างรายได้เสริม จากพืชสมุนไพรหลังบ้าน	30 นาที	
2	วัตถุดิบ อุปกรณ์ และการเลือกใช้ในการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร	อธิบายคุณสมบัติ คัดเลือก และเตรียมอุปกรณ์/สมุนไพรได้อย่างเหมาะสม	การคัดเลือกการทำ ความสะอาด และเทคนิคการสกัดสมุนไพรท้องถิ่น	1. วิทยากรอธิบาย คุณสมบัติ ของสมุนไพร 2. วิทยากรแนะนำ อุปกรณ์ที่ จำเป็นและสารตั้งต้น (N70, Soap Base) 3. ให้ผู้เรียนฝึกเลือกและเตรียมสมุนไพร	1 ชม.	
3	ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร	อธิบายขั้นตอนการผสมและการแปรรูปผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดได้ถูกต้อง	ขั้นตอนการทำน้ำมันนวดสมุนไพร,ยาหม่อง-ยาตมสมุนไพร,สเปรย์พ่นปากสมุนไพร,สครับ-สบู่สมุนไพร/ชาสมุนไพร	วิทยากรอธิบายวิธีการขั้นตอน ลำดับการใส่ส่วนผสม และ เทคนิคการทำน้ำมันนวดสมุนไพร,ยาหม่อง-ยาตมสมุนไพร,สเปรย์พ่นปากสมุนไพร,สครับ-สบู่สมุนไพร	1 ชม.	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
4	การปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ปฏิบัติการทำน้ำมันนวดสมุนไพร,ยาหม่อง-ยาตมสมุนไพร,สเปรย์พ่นปากสมุนไพร,สครับ-สบูสมุนไพรได้ด้วยตนเอง	การปฏิบัติการแปรรูป ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ท้องถิ่น	1. วิทยากรสาธิตวิธีการทำผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด 2. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงใน กลุ่ม การทำน้ำมันนวดสมุนไพร,ยาหม่อง-ยาตมสมุนไพร,สเปรย์พ่นปากสมุนไพร,สครับ-สบูสมุนไพร /ชาสมุนไพร 3. วิทยากรและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันขณะปฏิบัติเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ คุณค่าของการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร		6 ชม.
5	คุณค่าของสมุนไพร	อธิบายคุณค่าสรรพคุณทางยาและข้อควรระวังของผลิตภัณฑ์ได้	คุณค่าและประโยชน์ของสมุนไพรต่อผิวพรรณและครัวเรือน	1. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง สรรพคุณสมุนไพร 2. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าและการเก็บ รักษา 3. วิทยากรสรุปองค์ความรู้	30 นาที	
6	การคิดต้นทุน กำไร	คิดคำนวณต้นทุน กำไรและตั้งราคา ขายผลิตภัณฑ์ได้ ถูกต้อง	การคำนวณต้นทุนและการตั้งราคาขาย	1. วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ วิธีการคิดต้นทุนรวม ค่าบรรจุภัณฑ์ และการบวกกำไร 2. ให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด ต้นทุนและเขียนแผนราคา จากชิ้นงานจริง	30 นาที	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการ การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
7	ช่องทางการจัดการ การตลาดของ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	อธิบายช่องทาง การตลาดและการ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ อย่างง่ายได้	ช่องทางการตลาด และการบรรจุภัณฑ์ สินค้าสมุนไพร	1. วิทยากรแจกใบความรู้ และ แนะนำบรรจุภัณฑ์/ การทำ ฉลากสินค้า 2. วิทยากรและผู้เรียน ร่วมกัน อภิปรายช่อง ทางการจัด จำหน่ายใน ชุมชน (ออฟไลน์/ ออนไลน์)	30 นาที	

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสาร/ใบความรู้
2. การฝึกปฏิบัติ
3. สื่ออินเทอร์เน็ต
4. สื่อบุคคล เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญา
5. ฝึกปฏิบัติ

การวัดผลประเมินผล

ประเมินความรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจากการสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การมีส่วนร่วม

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. ผู้เรียน/ผู้ฝึกอบรมมีเวลาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. ผู้เรียน/ผู้ฝึกอบรมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. ผู้เรียน/ผู้ฝึกอบรมมีชิ้นงานผ่านเกณฑ์ประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(.....) (.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....อนุมัติหลักสูตร